

עפ"ג 66051/09/19 - עלי פרא נגד מדינת ישראל, לשכה משפטית לאגף המכס ומע"מ

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לערעורים פלייליים

עפ"ג 66051-09-19

לפני כב' השופט רפי כרמל, אב"ד

כב' השופטת שירלי רנר

כב' השופטת שושנה ליבוביץ

המערער

עלי פרא

ע"י ב"כ עו"ד רות לויים

נגד

המשיבה

מדינת ישראל לשכה משפטית לאגף המכס ומע"מ

פסק דין

ערעור על החלטת בית משפט השלום בירושלים (כב' השופטת ג'ויה סקפה שפירא) מיום 18.9.19

בת"פ 8983/08.

רקע והשתלשלות העניינים

1. המערער הורשע בעבירות מס בהיקף כולל העולה על 3.2 מיליון ₪ ונדון ביום 26.5.2010 לעונשי מאסר בפועל, מאסר מותנה וקנס כספי בסך 100,000 ₪ או 10 חודשי מאסר תמורתו. המערער נשא בעונש המאסר אך לא שילם את הקנס וניתן בעניינו צו מאסר. בשנת 2015 עוכבה פקודת המאסר לאחר שהמערער הודיע כי מילא הוראות מסוימות של בית משפט בנוגע לפנייה למרכז קנסות. לאחר שהקנס לא שולם, ניתנה, ביום 20.11.17, פקודת מאסר נוספת. בקשה שהגיש המערער לבית משפט השלום לביטול צו המאסר נדחתה, אך הערעור שהגיש על כך לבית המשפט המחוזי (עפ"א 67128-01-18) התקבל לאחר שהתברר כי טרם הוצאת צו המאסר לא נמסרה למערער התראה כדיון, על כן בוטלה ההחלטה על הוצאתו ונקבע כי ניתן יהא להמציא התראה חדשה לכתובתה של ב"כ המערער, לכתובת עמותת "כתף לחבר" או לכתובתו של המערער בעצמו. המשיבה הוציאה ביום 3.12.18 התראה חדשה טרם מתן צו המאסר והציגה אישור מסירה לב"כ המערער וכן תצהיר שנערך ע"י מוסר ההתראה. גם הפעם לא שילם המערער את הקנס. על כן, הוצא צו מאסר, המערער נאסר מכוחו.

המערער הגיש בקשה להורות על שחרורו והוחלט כי יוכל להשתחרר בכפוף לתשלום סכום של 20,000 ₪ (החלטה מיום 16.9.19 בת"פ 8983/08). ערעור על החלטה זו נדחה (ע"פ 43700-09-19 מיום 19.9.19). בין לבין, ניתנה החלטה, ביום 18.9.19, בבית משפט קמא בתיק העיקרי (בת"פ 8983/08), הדוחה את בקשת המערער לביטול

צו המאסר, תוך שנדחתה טענת ההגנה, לפיה, ההתראה לא הומצאה לבא כוח המערער ואישור המסירה שהוצג לבית המשפט הינו מזויף. בית משפט קמא דחה טענה זו לאחר שב"כ המערער לא צירפה תצהיר התומך בטענותיה ואף לא התייצבה לדיון בבית המשפט.

הערעור

2. המערער עותר לביטול צו המאסר ולבחירת חלופה לריצוי המאסר בעבודות שירות או כל פתרון אחר שאינו מאסר בפועל. הנימוקים לביטול צו המאסר מתבססים על הטענה כי הצו בטל, שכן לא ניתנה למערער התראה כמתחייב על פי הדין בטרם הוצא הצו, וההתראה, ככל שהוצאה, לא הומצאה לו בהתאם להוראות סעיף 129א(ג) לחוק סדר הדין הפלילי, התשמ"ב-1982. נטען כי מטרת המאסר חלף קנס הנה להביא לתשלום הקנס והיא אינה נושאת בחובה תכלית עונשית כשלעצמה. תכלית החקיקה במתן ההתראה הנה לתת הזדמנות לנאשם לטעון את טענותיו, לאפשר השגה שיפוטית ואיזון בין הצורך שחייבים ישלמו את חובם לבין הקפדה שלא לשלול חירות ביד קלה והליך הוגן, וכי תכליות אלה לא התממשו במקרה דנן. נטען כי המערער כלל לא קיבל התראה כלשהי על צו המאסר וב"כ המערער שבה על טענותיה בהליך נשוא הערעור, וטענה כי החתימה על אישור המסירה אינה שלה וכי היא מעולם לא פגשה את השליח מטעם המשיבה, מר כץ. עוד נטען כי בעניינו של המערער חלה החמרה במצבו הכלכלי בעקבות תאונה וניתוח שעבר, שפגע זמנית ביכולתו להשתכר, ויש לבחון את יכולתו של המערער לעמוד בהסדר חלופי לתשלום הקנס באופן שיהלום את מצבו. הוסף כי המערער ריצה כ- 50 ימי מאסר, אך אינו יודע מה יתרת חובו ובפני מה הוא עומד ואין לו יכולת להתגונן. ניתן, כך נטען, לאפשר למערער לרצות יתרת ימי המאסר בעבודות שירות.

ב"כ המשיבה טען כי מדובר בחייב המתחמק מתשלום הקנס מאז שנת 2010. ניתנו למערער הזדמנויות רבות לתשלום החוב, אך הוא התחמק מכך. בוצעה המצאת התראה למערער והוצג אישור מסירה ותצהיר בגין כך. ב"כ המערער, כך נטען, לא התייצבה בבית משפט קמא להעלות טענה כנגד אי ההמצאה, ולכן בדין באה החלטת בית משפט קמא.

דין

3. הוראות סעיף 129א(ב) ו- (ג) לחוק סדר הדין הפלילי, התשמ"ב-1982 קובעות, כדלקמן:

"(ב). לא יינתן צו מאסר לביצוע מאסר במקום קנס, או צו מיוחד כאמור בסעיף קטן (א), אלא בנוכחות הנידון או סניגורו או אם בהזמנה למשפט או לדיון למתן הצו המיוחד צוין כי ניתן להטיל מאסר במקום קנס על נידון שלא יתייצב.

(ג). צו מאסר כאמור בסעיף קטן (ב) שניתן שלא בנוכחות הנידון או סניגורו, לא יבוצע בטרם הומצאה לנידון התראה בכתב על כך לפחות 14 ימים מראש; ..."

הכלל הוא כי פקודת מאסר המופקת בהעדר החייב, לשם ביצוע עונש מאסר במקום קנס, שנקבע בגזר הדין או בצו מיוחד, לא תבוצע אלא לאחר משלוח התראה לחייב 14 ימים מראש. ביצוע צו מאסר בטרם משלוח התראה על פי

החוק, הופכת את המאסר למאסר בלתי חוקי.

4. טענות המערער להעדר המצאה כדין אין בהן ממש ודין להידחות. ב"כ המערער לא התייצב לדין שהתנהל בבית משפט קמא. טענות ב"כ המערער, לפיהן, החתימה שעל אישור המסירה אינה שלה, לא נתמכו בתצהיר מטעמה או בתימוכין כלשהם, באת כוח המערער לא התייצב לדין שהתנהל בבית משפט קמא שעסק בנקודה זו ממש. אף לא הוגש תצהיר מטעמה או תימוכין כלשהם לטענה לפיה החתימה על אישור המסירה אינה שלה. מנגד, המשיבה הציגה אישור המסירה לבאת כוח המערער ואת התצהיר עליו חתם מוסר ההתראה. יתרה מזו, במקרה דנן התקיימה באופן מהותי גם תכלית ההתראה, שנועדה להזהיר את החייב כי אם לא ישלם את חובו הוא יאסר, כפי שקבע בית משפט קמא. המערער נאסר כבר פעמיים בשל אי תשלום הקנס, והדין בבית המשפט המחוזי, בו שוחרר ממאסר בפעם השניה, אמור היה להבהיר לו את האפשרות שייאסר אם לא ישלם את הקנס שהוטל עליו.

5. עוד יצוין כי גזר הדין בעניינו של המערער ניתן לפני כעשר שנים, במהלכן נפרע רק חלק קטן מאוד מתוך הקנס שנגזר עליו, הגם שבכל שלב ניתנה למערער הזדמנות נוספת להסדיר את הקנס. הקנס המקורי שהוטל על המערער הינו ₪ 100,000, מתוכו שולם סכום מזערי. בית משפט קמא קבע כי המערער לא ערך מאמצים כלשהם בתקופה שחלפה מאז החלטת בית המשפט המחוזי בחודש ינואר 2018 על מנת להגיע להסדר עם המרכז לגביית קנסות ומשכך אין מנוס מריצוי המאסר חלף קנס.

אשר-על-כן, הערעור נדחה.

על המערער לשאת, על כן, ביתרת תקופת המאסר חלף הקנס. מתקופה זו, בת עשרה חודשים, יש לנכות הימים בהם היה המערער נתון במעצר או מאסר עקב אי תשלום החוב וכן לנכות מימים אלה תקופה בגין תשלומים שביצע ע"ח החוב, לפי הפירוט הבא: יש לחשב את חלקם היחסי של התשלומים שבוצעו בפועל מתוך קרן החוב בסך ₪ 100,000 ולקזז חלק יחסי זה מתקופת המאסר (לדוגמא: אם המערער שילם מחצית מסכום הקרן, ויש לזקוף כל סכום ששולם ע"ח הקרן, כי אז יתרת תקופת המאסר תהא חמישה חודשים בניכוי ימי מאסרו/מעצרו).

המערער יתייצב ליתרת תקופת המאסר חלף הקנס, ביום 1/3/20 עד השעה 10:00 בבית המעצר ניצן.

ניתן היום, ז' שבט תש"פ, 02 פברואר 2020, במעמד ב"כ המערער, המערער, וב"כ המשיבה.

שושנה ליבוביץ,
שופטת

שירלי רנר, שופטת

רפי כרמל, שופט
אב"ד